

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

Handboek verantwoording cultuursubsidies fondsen 2013-2016

Colofon

Deze publicatie van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap staat op www.cultuursubsidie.nl

Inhoud

Colofon—2

1 Inleiding—4

- 1.1 Wijzigingen ten opzichte van handboek 2009-2012—4
- 1.2 Wijzigingen t.o.v. handboek 2013—5

2 Onderdelen van de verantwoording—6

- 2.1 Procedure—6
- 2.2 Vereisten—6
- 2.3 Jaarrekening—7
- 2.4 Bestuursverslag—7
- 2.5 Accountantsproducten—8
- 2.6 Verantwoording projectsubsidie—8
- 2.7 Projectsubsidie kleiner dan € 25.000—9
- 2.8 Projectsubsidie vanaf € 25.000 tot € 125.000—9
- 2.9 Projectsubsidie vanaf € 125.000—10

3 Wetgeving en richtlijnen—12

4 Modellen voor de verantwoording—13

- 4.1 Model I voor de balans—13
- 4.2 Model II voor de functionele exploitatierekening—15
- 4.3 Model III voor de prestatieverantwoording—17

5 Toelichting op de modellen—18

- 5.1 Toelichting op model I voor de balans—18
 - 5.1.1 Algemeen—18
 - 5.1.2 Vaste activa—18
 - 5.1.3 Vlottende activa—18
 - 5.1.4 Eigen vermogen—19
 - 5.1.5 Voorzieningen—19
 - 5.1.6 Subsidieverplichtingen—19
 - 5.1.7 Nog te verlenen subsidies en Nog te realiseren beheerslasten—20
 - 5.1.8 Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen—20
- 5.2 Toelichting op model II voor de functionele exploitatierekening—21
 - 5.2.1 Algemeen—21
 - 5.2.2 Begrotingskolom—21
 - 5.2.3 Baten—21
 - 5.2.4 Lasten—23
 - 5.2.5 Saldo bijzondere baten en lasten—23

1 Inleiding

Het handboek verantwoording cultuursubsidies fondsen (hierna: handboek) is bedoeld voor de volgende fondsen die op grond van artikel 4c van de Wet op het specifiek cultuurbeleid een vierjaarlijkse instellingssubsidie ontvangen:

- Stichting Mondriaan Fonds
- Stichting Nederlands Fonds voor Podiumkunsten +
- Stichting Fonds voor Cultuurparticipatie
- Stichting Nederlands Filmfonds
- Stichting Nederlands Letterenfonds
- Stichting Stimuleringsfonds voor Creatieve Industrie

Uw fonds dient jaarlijks verantwoording af te leggen aan de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (hierna: OCW) over de besteding van de subsidie. Dit is een verplichting die geldt voor ieder boekjaar waarvoor subsidie is verleend. Hoofdstuk 3 'wetgeving en richtlijnen' van dit handboek verwijst naar de kaders waarbinnen deze verantwoordingsverplichting bestaat.

Rapportage van de besteding van ontvangen projectsubsidies vindt bij voorkeur plaats door middel van uw reguliere jaarverantwoording. Voor rechtspersonen die op grond van artikel 4, 4a van de Wet op het specifiek cultuurbeleid subsidie ontvangen geldt het Handboek Verantwoording cultuursubsidies instellingen.

Dit handboek geeft de richtlijnen aan voor het indienen van uw jaarlijkse verantwoording.

De verantwoording van uw fonds dient om na te gaan of de subsidie is besteed aan het doel waarvoor deze is verstrekt. Ook wordt nagegaan of aan de eisen uit wetgeving is voldaan en of de subsidievoorwaarden zijn nageleefd (rechtmatigheid).

Uitgangspunten voor de verantwoording van de subsidie(s) zijn het prestatieoverzicht (dit zit als bijlage bij de verleningsbeschikking), de meerjarenbegroting en de door de minister van OCW verleende subsidie(s).

1.1 Wijzigingen ten opzichte van handboek 2009-2012

- Als gevolg van de actualisering van de regelgeving is o.a. de termijn van indienen jaarlijkse verantwoording veranderd;
- In het bestuursverslag moet op meer onderwerpen worden gereflecteerd, waaronder een reflectie op de uitvoering van de Wet openbaarmaking uit publieke middelen gefinancierde topinkomens (WOPT). Mogelijk is ook per 1 januari 2013 het Wetsvoorstel normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semi-publieke sector (WNT) in werking getreden. In dat geval moet in het bestuursverslag ook op de uitvoering van die wet worden ingegaan. Verwachte inwerkingtreding van de WNT is 1 januari 2013;
- Het model exploitatierekening is aangepast;
- Het model voor de prestatieverantwoording is aangepast.

1.2 Wijzigingen t.o.v. handboek 2013

p. 7 – 2.4: f en g - herschreven

- f. de wijze waarop het bestuur toepassing heeft gegeven aan de Code Cultuurfondsen;
- g. de wijze waarop het bestuur toepassing heeft gegeven aan de aanbevelingen van de code cultural governance ('pas toe of leg uit').

p. 8 – 2.5 – aangevuld

Aanvulling op het controleprotocol op te nemen in de jaaraanschrijving 2014

De instellingsaccountant stelt vast dat de jaarstukken over 2014 voldoen aan de WNT en de daarmee samenhangende wet- en regelgeving. Hierbij volgt de accountant het door BZK opgestelde controleprotocol WNT.

Voor de wijze van formulering van de toegevoegde passages aan de controleverklaring kan worden aangesloten bij de "Voorbeeldtekst voor controleverklaring in de publieke sector bij een enkelvoudige jaarrekening, met een oordeel over financiële rechtmatigheid door de accountant, aangepast naar aanleiding van de WNT", zoals gepubliceerd door de Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (NBA) op het moment van opstellen van de controleverklaring.

Indien de WNT wordt overschreden dient er een toelichting gegeven te worden in het bestuursverslag.

p. 9 – 2.6 – bedrag '€125.000' verwijderd (*omdat dit geldt voor alle projectsubsidies die over meerdere jaren verspreid zijn*)

Over projecten vanaf € 125.000 met een looptijd over meerdere boekjaren dient u, indien u een jaarrekening opstelt, in de tussenliggende boekjaren een per balansdatum nog niet besteed deel van de subsidie, conform de RJ 221 op te nemen op de balans als vooruitontvangen subsidie (onder de kortlopende schulden).

p.22 - subsidie OCW – aanvulling

In verband met misverstanden over het verantwoorden van ingetrokken subsidies wordt paragraaf Subsidie OCW op pagina 20 van het Handboek Verantwoording cultuursubsidies Fondsen 2013-2016 als volgt gewijzigd.

Verantwoord de Subsidie OCW als bate voor hetzelfde bedrag als bij Verleende subsidies onder de activiteitenlasten. Op deze wijze vindt een exacte matching van activiteitenlasten en subsidiebatens plaats. Indien in enig jaar een bedrag als bate is verantwoord in verband met ingetrokken subsidies, dient de als bate verantwoorde subsidie OCW berekend te worden op het saldo van de Verleende subsidies en de bate van de ingetrokken subsidies. Een ingetrokken subsidie wordt juridisch aangemerkt als niet verleende subsidie, zodat de middelen hiervan in de subsidieperiode beschikbaar moet blijven voor te verlenen subsidies.

Voor het bedrag van de verantwoorde beheerslasten wordt eveneens eenzelfde bedrag aan subsidiebatens opgenomen. De in een jaar verantwoorde Subsidie OCW brengt u in mindering op de "Nog te verlenen subsidies", respectievelijk de "Nog te realiseren beheerslasten" op de balans.

2 Onderdelen van de verantwoording

2.1 Procedure

U dient binnen dertien weken na het eerste, tweede en derde jaar van de vierjaarlijkse subsidieperiode, over het betreffende boekjaar de verantwoording digitaal aan te leveren. U ontvangt jaarlijks een circulaire waarin staat beschreven hoe u uw informatie digitaal kunt aanleveren.

Met ingang van 1 januari 2013 vallen de fondsen onder de kaderwet ZBO's. Deze wet verplicht u om voor 15 maart van ieder jaar een jaarverslag op te stellen (artikel 18, eerste lid). Het jaarverslag beschrijft de taakuitvoering en het gevoerde beleid. Het jaarverslag dient u toe te zenden aan de minister en beide kamers van de Staten-Generaal.

Tussen acht en dertien weken na 31 december 2016 moet u een aanvraag tot vaststelling van de subsidie indienen. Ook deze aanlevering geschiedt digitaal.

Als u naast de vierjaarlijkse instellingssubsidie een (of meer) projectsubsidie(s) heeft ontvangen, dan dient u tevens rekening te houden met de aanwijzingen bij *Verantwoording projectsubsidie*, hierna.

2.2 Vereisten

De jaarlijkse verantwoording en de aanvraag tot vaststelling van het bestuur of Raad van Toezicht bestaat uit twee onderdelen: de jaarrekening (inclusief prestatieverantwoording) en het bestuursverslag. Daarnaast voegt de accountant een aantal accountantsproducten toe.

2.3 Jaarrekening

De jaarrekening, als bedoeld in artikel 2.26 van de Regeling op het specifiek cultuurbeleid (hierna: Rsc), omvat de volgende onderdelen:

- *Balans*
De balans dient opgesteld te worden volgens model I. Alle balansposten dienen te worden toegelicht.
- *Exploitatierkening*
De functionele exploitatierkening dient opgesteld te worden volgens model II. Op de functionele exploitatierkening geeft u een toelichting.
- *Prestatieverantwoording*
De prestatieverantwoording geeft een inzichtelijk kwantitatief overzicht van de activiteiten die zijn verricht in het jaar waarop de jaarrekening betrekking heeft, in relatie tot de voorgenomen activiteiten.
De prestatieverantwoording dient opgesteld te worden volgens model III in dit handboek.
Naast de prestatieverantwoording vragen wij u jaarlijks voor 1 juli een aantal gegevens te leveren met betrekking tot uw fonds en door u gesubsidieerde activiteiten. Deze gegevens vindt u terug in de bijlage van uw verleningbeschikking.

Gelieerde rechtspersonen

De jaarrekening van een ontvanger van vierjaarlijkse instellingssubsidie gaat vergezeld van de jaarrekeningen van dochtermaatschappijen van de instelling als bedoeld in artikel 24a van boek 2 van het Burgerlijk Wetboek of andere rechtspersonen waarop zij een overheersende zeggenschap kan uitoefenen of waarover zij de centrale leiding heeft.

2.4 Bestuursverslag

Het bestuursverslag is zakelijk van aard en wordt ondertekend door het bestuur. Al dan niet in aanvulling op elementen die zijn voorgeschreven in de RJ 640, bevat het bestuursverslag een toelichting op de volgende onderwerpen:

- a. het exploitatieresultaat van de subsidieontvanger;
- b. de financiële positie van de subsidieontvanger;
- c. het al dan niet realiseren van de voorgenomen activiteiten;
- d. de zaken die nu en in de toekomst van invloed kunnen zijn op het functioneren en de continuïteit van de subsidieontvanger of op de positie van de subsidieontvanger binnen het bestel; en
- e. de specifieke aandachtspunten die in de beschikking tot subsidieverlening zijn vermeld;
- f. de wijze waarop het bestuur toepassing heeft gegeven aan de Code Cultuurfondsen;
- g. de wijze waarop het bestuur toepassing heeft gegeven aan de aanbevelingen van de code cultural governance ('pas toe of leg uit').

Voorts bevat het bestuursverslag:

- h. een inzichtelijke kwalitatieve beschrijving van de verrichte activiteiten in het afgelopen jaar;
- i. de samenstelling van het bestuur, de directie en eventueel de raad van toezicht;
- j. rooster van aftreden raad van toezicht/bestuur;
- k. een reflectie op de uitvoering van de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semi-publieke sector (WNT).

2.5 Accountantsproducten

De jaarlijkse verantwoording wordt conform artikel 2.27 van de Rsc door uw accountant voorzien van de volgende producten:

- De controleverklaring bij de jaarrekening;
- Het rapport van bevindingen (indien opgesteld);
- Het rapport van feitelijke bevindingen bij de prestatieverantwoording (COS4400).

Bij de Rsc is in bijlage IIB het Controleprotocol Cultuursubsidies Fondsen opgenomen. Onderdeel van dit protocol is het verplichte model voor de accountantsverklaring.

Indien de accountant een rapport van bevindingen heeft opgesteld omtrent de naleving van de subsidiebepalingen, voegt u dat bij uw jaarverantwoording.

Het rapport van feitelijke bevindingen bij de prestatieverantwoording dient altijd opgemaakt en bijgevoegd te worden.

Aanvulling op het controleprotocol op te nemen in de jaaraanschrijving 2014

De instellingsaccountant stelt vast dat de jaarstukken over 2014 voldoen aan de WNT en de daarmee samenhangende wet- en regelgeving. Hierbij volgt de accountant het door BZK opgestelde controleprotocol WNT.

Voor de wijze van formulering van de toegevoegde passages aan de controleverklaring kan worden aangesloten bij de "Voorbeeldtekst voor controleverklaring in de publieke sector bij een enkelvoudige jaarrekening, met een oordeel over financiële rechtmatigheid door de accountant, aangepast naar aanleiding van de WNT", zoals gepubliceerd door de Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (NBA) op het moment van opstellen van de controleverklaring.

Indien de WNT wordt overschreden dient er een toelichting gegeven te worden in het bestuursverslag.

2.6 Verantwoording projectsubsidie

Voor het indienen van een aanvraag tot vaststelling van een projectsubsidie geldt in beginsel de termijn genoemd in het eerste lid van artikel 5.10 van de Rsc. Bij voorkeur verzoeken we u om volgens het tweede lid van dit artikel gebruik te maken van de mogelijkheid om uw aanvraag tot subsidie vaststelling voor een projectsubsidie tegelijk in te dienen met de jaarlijkse verantwoording over uw vierjaarlijkse subsidie. U doet dit bij de verantwoording over het jaar waarin de activiteiten van het project, volgens de beschikking waarmee de projectsubsidie is verleend, uiterlijk worden afgerond.

Door de invoering van de Aanwijzingen voor subsidieverstrekking (het Uniform Subsidiekader) wordt voor wat betreft de verantwoordingseisen onderscheid gemaakt tussen subsidies kleiner dan € 25.000, subsidies vanaf € 25.000 tot € 125.000 en subsidies vanaf € 125.000. De bijzonderheden voor elk van deze categorieën zijn onder de volgende kopjes in dit handboek verder uitgewerkt.

Aandachtspunten:

- Bij het bepalen van de verantwoordingseisen die aan een subsidie worden gesteld gaat het niet om het subsidiebedrag per jaar, maar om het subsidiebedrag over de volledige looptijd van de subsidie. *Voorbeeld:* Een projectsubsidie van € 50.000 per jaar en een looptijd van vier jaar, bedraagt in totaal € 200.000 en valt dus wat betreft verantwoordingseisen in de categorie subsidies vanaf € 125.000.
- Subsidies worden niet opgeteld voor het bepalen van de verantwoordingseisen. Aan een fonds met twee projectsubsidies onder de € 125.000 worden, als deze subsidies samen € 125.000 of meer bedragen, geen verantwoordingseisen gesteld die horen bij subsidies vanaf € 125.000.
- Over projecten vanaf € 25.000 met een looptijd over meerdere boekjaren, hoeft u pas na afloop van het project verantwoordingsstukken in te dienen.
- Over projecten met een looptijd over meerdere boekjaren dient u, indien u een jaarrekening opstelt, in de tussenliggende boekjaren een per balansdatum nog niet besteed deel van de subsidie, conform de RJ 221 op te nemen op de balans als vooruitontvangen subsidie (onder de kortlopende schulden).

2.7 Projectsubsidie kleiner dan € 25.000

Als een projectsubsidie over de gehele looptijd kleiner is dan € 25.000 zal de minister de subsidie ambtshalve vaststellen binnen 22 weken na afloop van de (in de beschikking tot subsidieverlening vermelde) datum waarop de gesubsidieerde activiteiten uiterlijk zijn afgerond. Dit betekent dat u geen aanvraag tot subsidievaststelling hoeft in te dienen en over het project ook geen specifieke verantwoording of toelichting in uw jaarrekening of bestuursverslag hoeft op te nemen. De minister kan u echter verzoeken aan te tonen dat de activiteiten waarvoor subsidie is verleend zijn verricht en dat is voldaan aan de aan de subsidie verbonden voorwaarden.

2.8 Projectsubsidie vanaf € 25.000 tot € 125.000

Als een projectsubsidie over de gehele looptijd € 25.000 of meer bedraagt, maar minder dan € 125.000, dan dient u een aanvraag tot subsidievaststelling in verzegeld van een activiteitenverslag.

Het activiteitenverslag (artikel 2.25 Rsc) is vormvrij en beschrijft de aard, duur en omvang van de activiteiten waarvoor subsidie werd verleend.

U kunt voor het project een afzonderlijk activiteitenverslag indienen, maar het is ook toegestaan deze op te nemen in het bestuursverslag van uw fonds onder voorwaarde dat de activiteiten van het project afzonderlijk herkenbaar zijn.

2.9 Projectsubsidie vanaf € 125.000

U dient na afloop van het project een aanvraag tot subsidievaststelling in, voorzien van een eindverantwoording die bestaat uit een activiteitenverslag (zie voor een toelichting op de inhoud van het activiteitenverslag de vorige paragraaf) en een financieel verslag (artikel 5.12 Rsc). Het financieel verslag:

- geeft een zodanig inzicht dat een verantwoord oordeel kan worden gevormd omtrent de besteding van de subsidie door de subsidieontvanger;
- sluit aan op de indeling van de begroting die voorafgaand aan de subsidieverlening is ingediend;
- geeft een toelichting bij belangrijke verschillen tussen financieel verslag en begroting.

Het financieel verslag gaat vergezeld van een accountantsverklaring.

In plaats van de hiervoor genoemde wijze van verantwoorden is het ook toegestaan om de verantwoording over de projectsubsidie op te nemen in de jaarlijkse verantwoording over uw instellingssubsidie. Dat betekent het volgende:

- De financiële eindverantwoording over het project neemt u op in de reguliere door een accountant gecertificeerde jaarrekening, op zodanige wijze dat de baten en lasten met betrekking tot het project afzonderlijk kunnen worden afgelezen;
- Het activiteitenverslag bij het project neemt u op in uw bestuursverslag, op een zodanige wijze dat de projectactiviteiten afzonderlijk herkenbaar zijn.
- Een afzonderlijke accountantsverklaring bij het project is in dit geval niet nodig.

3 Wetgeving en richtlijnen

De volgende wet- en regelgeving is van toepassing op de verantwoording:

- Burgerlijk Wetboek, Boek 2, Titel 9 (BW 2 Titel 9)
- Wet op het specifiek cultuurbeleid (Wsc)
- Besluit op het specifiek cultuurbeleid (Bsc)
- Regeling op het specifiek cultuurbeleid (Rsc)
- Richtlijnen van de Raad voor de Jaarverslaggeving
- Beleidsregel verlaging cultuursubsidies

U vindt de eerste vier documenten op de websites www.rijksoverheid.nl, www.cultuursubsidie.nl of www.wetten.nl.

Krachtens artikel 2.26, eerste lid, van de Rsc, is BW 2 Titel 9 overeenkomstig van toepassing op deze verantwoording, met dien verstande dat de winst- en verliesrekening vervangen wordt door een exploitatierekening.

Artikel 2.26, tweede lid, van de Rsc, laat aan de minister ruimte om bepalingen van BW 2 Titel 9 of onderdelen daarvan buiten toepassing te verklaren op bepaalde instellingen of categorieën van instellingen. Op basis van deze bevoegdheid zijn de afdelingen 1, 11, 12, 13, 14, 15 en 16 van Boek 2 Titel 9 BW niet van toepassing op de jaarlijkse verantwoording. Afdeling 7 is van toepassing met dien verstande dat het jaarverslag bij vierjaarlijkse instellingssubsidies wordt vervangen door een bestuursverslag conform artikel 2.15 van de Rsc.

4 Modellen voor de verantwoording

4.1 Model I voor de balans

ACTIVA	Huidig boekjaar	Vorig boekjaar
I. Immateriële vaste activa		
II. Materiële vaste activa		
III. Financiële vaste activa		
Totale vaste activa		
I. Voorraden		
II. Totaal vorderingen		
<i>Vorderingen subsidie OCW</i>		
<i>Voorwaardelijke vordering OCW</i>		
<i>Overige vorderingen</i>		
III. Effecten		
IV. Liquide middelen		
Totale vlottende activa		
TOTALE ACTIVA		

PASSIVA	Huidig boekjaar	Vorig boekjaar
I. Algemene reserve		
II. Bestemmingsreserves		
III. Bestemmingsfonds OCW		
IV. Overige bestemmingsfondsen		
Totale eigen vermogen		
Totale voorzieningen *		
I. Subsidieverplichtingen		
II. Nog te verlenen subsidies		
III. Nog te realiseren beheerslasten		
IV. Overige langlopende schulden		
Totale langlopende schulden > 1 jaar		
I. Subsidieverplichtingen		
II. Nog te verlenen subsidies		
III. Nog te realiseren beheerslasten		
IV. Overige kortlopende schulden		
Totale kortlopende schulden < 1 jaar		
TOTALE PASSIVA		

4.2 Model II voor de functionele exploitatierekening

BATEN	Huidig boekjaar	Vorig boekjaar	Vorig boekjaar
Directe opbrengsten			
<i>Lager vastgestelde subsidies</i>			
<i>Ingetrokken Subsidies</i>			
<i>Sponsorinkomsten</i>			
<i>Overige inkomsten</i>			
Indirecte opbrengsten			
Totale opbrengsten			
Subsidie OCW			
Overige subsidies/bijdragen			
<i>Overige bijdragen uit publieke middelen</i>			
<i>Overige bijdragen uit private middelen</i>			
Waarvan particulieren incl. vriendenverenigingen			
Waarvan bedrijven			
Waarvan private fondsen			
Waarvan goede doelenloterijen			
Totale Subsidies/Bijdragen			
TOTALE BATEN			

LASTEN	Huidig boekjaar	Begroting	Vorig boekjaar
Beheerlasten personeel			
Beheerlasten materieel			
Totale Beheerlasten			
Verleende subsidies			
Overige activiteitslasten			
<i>Overige activiteitslasten personeel</i>			
<i>Overige activiteitslasten materieel</i>			
Totale Activiteitenlasten			
TOTALE LASTEN			
SALDO UIT GEWONE BEDRIJFSVOERING			
Saldo rentebaten/-lasten			
Saldo bijzondere baten/lasten			
EXPLOITATIERESULTAAT			

4.3 Model III voor de prestatieverantwoording

Onderstaande modellen levert u in het kader van de prestatieverantwoording aan OCW. Een deel van deze gegevens vindt u terug in uw verleningbeschikking in de vorm van prestatie-eisen. Dit is alleen het geval indien er normen aan de prestaties zijn gekoppeld. Aan de overige prestatiegegevens zijn geen normen gekoppeld.

RAPPORTAGE FONDS

Aanvragen	Activiteit/product	Bereik	Financiën
Aantal ontvangen aanvragen Aantal honoreringen Aantal afwijzingen Aantal bezwaarschriften Aantal beroepschriften Aantal klachten	Aantal door het fonds georganiseerde activiteiten	Aantal deelnemers van door het fonds georganiseerde activiteiten	Besteed budget per regeling

5 Toelichting op de modellen

5.1 Toelichting op model I voor de balans

5.1.1 Algemeen

Het is niet toegestaan van model I af te wijken. Voor specificaties van de in het model vermelde hoofdposten gelden geen voorschriften.

5.1.2 Vaste activa

Als u subsidie ontvangt voor investering in vaste activa, dan vindt verantwoording van de subsidie niet plaats in de exploitatierekening. U neemt de investering op in de balans. De ontvangen subsidie neemt u op onder de Langlopende schulden met als subpost 'Investeringssubsidie'. Deze post 'Investeringssubsidie' valt vrij via de exploitatierekening, gelijk lopend met de afschrijvingstermijn van de investering.

U kunt activa verkregen uit sponsoring activeren. De daarvoor verkregen sponsoring neemt u, analoog aan de hierboven beschreven methode, op als subpost 'Sponsoring' onder de Langlopende schulden.

5.1.3 Vlottende activa

U splitst de post "Totaal vorderingen" in de posten "Vordering subsidie OCW", "Voorwaardelijke vordering OCW" en "Overige vorderingen".

Voor de post "Vordering subsidie OCW" geldt het volgende: u neemt afzonderlijk de toegezegde, nog niet ontvangen (meerjarige) subsidies van OCW op (inclusief toegezegd subsidies voor beheerslasten), zoals vermeld in de subsidiebeschikking en de wijzigingen (inclusief aanvullende subsidieverlening en loon- en prijsbijstellingen) daarop. Eventuele (beperkende) voorwaarden genoemd in de subsidiebeschikking, zoals bijvoorbeeld goedkeuring van de begroting van het ministerie van OCW door de wetgever, dient u te vermelden in de toelichting.

De post "Voorwaardelijke vordering OCW" geeft de geclausuleerde vordering op OCW aan. Deze vordering vervangt de door OCW verstrekte garantie naar aanleiding van de liquiditeitsuitname in 2002 en kan worden ingeroepen als de continuïteit van de door OCW goedgekeurde activiteiten in gevaar komt.

Tegenover de "Vordering subsidie OCW" verantwoordt u de posten "Nog te verlenen subsidies" en "Nog te realiseren beheerslasten", beiden over de gehele subsidieperiode. Dit betekent dat subsidieverplichtingen voor de volgende subsidieperiode niet mogen worden aangegaan ten laste van deze twee laatst genoemde posten. Verder maakt u bij deze posten een onderscheid in een kortlopend en een langlopend deel. Het bedrag van de "Nog te realiseren beheerslasten" bepaalt u op basis van het verhoudingspercentage zoals opgenomen in uw meerjarenbegroting.

Van OCW ontvangen subsidievoorschotten komen in mindering op de post "Vordering subsidie OCW". Als toelichting daarbij meldt u het kenmerk van de subsidiebeschikkingen.

5.1.4 *Eigen vermogen*

Bij het maken van onderscheid tussen algemene reserve, bestemmingsreserves en bestemmingsfondsen volgt u de actuele Richtlijnen van de Raad voor de Jaarverslaggeving, RJ 640 (640.305-313).

U dient jaarlijks de rentebaten minus rentelasten en/of de baten uit lager vastgestelde subsidies toe te voegen aan het "Bestemmingsfonds OCW". De resultaatbestemming, dit is de wijze waarop het exploitatieresultaat aan een bestemmingsreserve of bestemmingsfonds wordt toegerekend en/of op een andere wijze wordt aangewend, voorziet u van een toelichting.

Aan het einde van de vierjaarlijkse periode wordt het restant van de balansposten "Nog te verlenen subsidies" en "Nog te realiseren beheerslasten" verantwoord in het "Bestemmingsfonds OCW". Over de bestemming van de resterende middelen in het "Bestemmingsfonds OCW" zal bij de vaststelling van de subsidie van de betreffende subsidieperiode een beslissing worden genomen. Dit betekent dat subsidieverplichtingen voor de volgende subsidieperiode niet mogen worden aangegaan ten laste van deze resterende middelen in het "Bestemmingsfonds OCW".

Aandachtspunten:

- Als u naast de instellingssubsidie een projectsubsidie ontvangt, geldt het volgende: een per balansdatum nog niet besteed deel van een projectsubsidie dient u op de balans op te nemen als vooruitontvangen subsidie (onder de kortlopende schulden).
- Het verloop van de bestemmingsreserves en -fondsen dient te worden toegelicht. De relatie tussen lasten in de exploitatierekening en uitputting van de bestemmingsreserves en -fondsen dient u eveneens toe te lichten. Ook de relatie met de resultaatbestemming (dotaties en aanwending) dient u inzichtelijk te maken en nader toe te lichten.

5.1.5 *Voorzieningen*

Bij deze post staat het u vrij subposten te gebruiken naar eigen inzicht. Volg bij het treffen van voorzieningen de bepalingen in artikel 374 BW 2 Titel 9 en tevens de actuele Richtlijnen van de Raad voor de Jaarverslaggeving, RJ 252. Deze richtlijn geeft aan terughoudend te zijn in het treffen van voorzieningen, vooral waar het gaat om voorzieningen voor meer algemene bedrijfsrisico's.

5.1.6 *Subsidieverplichtingen*

Onder "Subsidieverplichtingen" neemt u de subsidies op die u in het boekjaar hebt verleend, voor zover deze subsidies nog niet zijn betaald. Van een subsidieverplichting is sprake indien u het besluit tot verlening van een (meerjarig) subsidie schriftelijk heeft meegedeeld aan de subsidieontvanger. Het betreft hier dus een in rechte afdwingbare subsidieverplichting.

In de toelichting geeft u het verloop aan tussen de beginstand en de eindstand van de subsidieverplichtingen aan subsidieontvangers. Hierbij wordt tenminste onderscheid gemaakt in de mutaties in verband met verleende subsidies, vastgestelde subsidies en betalingen op verleende subsidies.

Aandachtspunten:

- In de balans maakt u onderscheid tussen kortlopende (opeisbaar binnen een jaar) en langlopende subsidieverplichtingen. Het is ook toegestaan het onderscheid tussen kortlopende en langlopende subsidieverplichtingen op basis van een onderbouwde inschatting in de toelichting te vermelden. Met deze inschatting moet duidelijk worden wanneer de subsidieverplichtingen tot betalingen zullen leiden. De langlopende subsidieverplichtingen dienen in de toelichting te worden uitgesplitst naar de jaren waarin de betaalbaarstelling wordt verwacht.
- Indien u subsidieverplichtingen voor de volgende subsidieperiode wilt aangaan, dan wel subsidieverplichtingen voor de lopende subsidieperiode wilt aangaan boven het bedrag waarvoor u door het ministerie van OCW een (meerjarig) subsidie is verleend, dan dient u bij het verlenen van deze subsidies schriftelijk een voorbehoud te maken voor het verkrijgen van subsidie van het ministerie van OCW. Deze voorwaardelijke verplichtingen worden gespecificeerd zichtbaar gemaakt als "Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen". Dit zal zich vooral voordoen aan het einde van de subsidieperiode. De voorwaardelijke verplichtingen zullen ten laste van de nog door het ministerie van OCW te verlenen subsidies van de volgende subsidieperiode worden gebracht.

5.1.7 Nog te verlenen subsidies en Nog te realiseren beheerslasten

Zie voor deze posten de toelichting bij de post "Vordering subsidie OCW" in de paragraaf "Vlottende activa", hiervoor. In de toelichting wordt het verloop van deze posten aangegeven in relatie tot de gematchte bijdrage OCW in de exploitatierekening. Zie verder ook de toelichting bij de post "Subsidie OCW" in de paragraaf "Toelichting op model II voor de functionele exploitatierekening", hierna.

5.1.8 Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen

Voorwaardelijke (subsidie)verplichtingen worden hier opgenomen (zie de toelichting in de paragraaf Subsidieverplichtingen, hiervoor), waaronder de verplichtingen aangegaan in het laatste jaar van de subsidieperiode met betrekking tot de jaren van de nieuwe subsidieperiode.

5.2 Toelichting op model II voor de functionele exploitatierekening

5.2.1 Algemeen

Het is niet toegestaan van model II af te wijken. Voor specificaties van de in het model vermelde hoofdposten gelden geen voorschriften. Aan de batenkant wordt onderscheid gemaakt tussen opbrengsten en subsidies/bijdragen. Onder die laatste categorie worden de subsidies van andere overheden en/of bijdragen van particulieren begrepen. Opbrengsten kunnen worden beschouwd als eigen inkomsten. De lasten worden onderscheiden naar beheerslasten (overhead) en activiteitenlasten. Voor een nadere uitleg van genoemde posten, zie hieronder.

5.2.2 Begrotingskolom

Zorg ervoor dat cijfers in de kolom Begroting overeenstemmen met de meerjarenbegroting die de minister heeft goedgekeurd. Het kan voorkomen dat in de loop van de subsidieperiode substantiële wijzigingen in de jaarbegroting optreden ten opzichte van de meerjarenbegroting. In dat geval hanteert u de meest recente jaarbegroting als referentiepunt en licht u de belangrijkste afwijkingen van de door de minister goedgekeurde meerjarenbegroting toe. Kleine afwijkingen op de laatst goedgekeurde begroting als gevolg van inflatie behoeven niet te worden toegelicht. Voor een goed inzicht licht u de verschillen tussen uw begroting en de realisatie toe.

5.2.3 Baten

Bij deze post wordt onderscheid gemaakt tussen Opbrengsten, Subsidies en Bijdragen. De Opbrengsten worden gesplitst naar Directe en Indirecte opbrengsten.

- *Directe opbrengsten*

Onder de directe opbrengsten verantwoordt u alle inkomsten die in enige relatie staan tot uw kernactiviteiten. U maakt onderscheid tussen Lager vastgestelde subsidies, Ingetrokken subsidies en Overige inkomsten zoals sponsoring. Deze opbrengsten dienen afzonderlijk als opbrengsten te worden verantwoord en mogen niet gesaldeerd worden met de activiteitenlasten. Onder de opbrengsten uit Lager vastgestelde subsidies verantwoordt u alle bedragen die lager zijn vastgesteld dan het bedrag van de oorspronkelijk verleende subsidie. De Ingetrokken subsidies verantwoordt u afzonderlijk.

Sponsorinkomsten betreffen alle inkomsten uit sponsoring door ondernemingen. Sponsoring wordt gedefinieerd als de overeenkomst tussen een onderneming (de sponsor) die geld of een dienst levert, en een culturele instelling of een organisator van een cultureel evenement (de gesponsorde), die communicatiemogelijkheden, toegangskaarten en/of overige faciliteiten als tegenprestatie levert in verband met de door de gesponsorde te verrichten culturele activiteit. Onder sponsoring wordt niet verstaan reclame. In de toelichting op de exploitatierekening maakt u een onderscheid tussen sponsoring in financiële middelen en sponsoring in natura. De laatste categorie wordt door OCW niet meegenomen in het bepalen van het percentage eigen inkomsten.

Overige inkomsten die een directe relatie hebben met uw kernactiviteiten en niet onder publiek- en sponsorinkomsten vallen. Dit betreft een restpost. Bedragen die u in deze post opneemt, dient u in de toelichting te specificeren en de aard daarvan dient u te omschrijven.

- *Indirecte opbrengsten*

Indirecte opbrengsten zijn opbrengsten die geen of slechts een indirecte relatie hebben met uw kernactiviteiten. U verantwoordt hier baten zoals verhuur onroerend goed of vergoedingen voor het uitlenen van personeel. Zie ook de opmerking onder Saldo bijzondere baten/lasten.

- *Subsidie OCW*

Verantwoord de Subsidie OCW als bate voor hetzelfde bedrag als bij Verleende subsidies onder de activiteitenlasten. Op deze wijze vindt een exacte matching van activiteitenlasten en subsidiebaten plaats. Indien in enig jaar een bedrag als bate is verantwoord in verband met ingetrokken subsidies, dient de als bate verantwoorde subsidie OCW berekend te worden op het saldo van de Verleende subsidies en de bate van de ingetrokken subsidies. Een ingetrokken subsidie wordt juridisch aangemerkt als niet verleende subsidie, zodat de middelen hiervan in de subsidieperiode beschikbaar moet blijven voor te verlenen subsidies.

Voor het bedrag van de verantwoorde beheerslasten wordt eveneens eenzelfde bedrag aan subsidiebaten opgenomen.

De in een jaar verantwoorde Subsidie OCW brengt u in mindering op de "Nog te verlenen subsidies", respectievelijk de "Nog te realiseren beheerslasten" op de balans.

- *Onder Subsidies uit publieke middelen* geeft u een opsomming van alle overige niet-structurele subsidies, zowel van binnenlandse als buitenlandse overheden als van fondsen die subsidie ontvangen van een overheid. Bepalend is of de subsidie is verstrekt door of namens een overheid. Van het laatste is sprake als de overheid invloed heeft op de verdeling van de subsidies. Het gaat om de volgende categorieën:

1. subsidies die rechtstreeks zijn verstrekt door het Rijk (ministeries, agentschappen, rijksdiensten, ambassades etc.), gemeenten, provincies of waterschappen;
2. subsidies die zijn verstrekt door een zelfstandig bestuursorgaan, zoals een cultuurfonds (Fonds Podiumkunsten, Mondriaan Fonds, Stimuleringsfonds voor de creatieve industrie, Nederlands Letterenfonds, Fonds voor Cultuurparticipatie, Nederlands Filmfonds), een gemeentelijk of provinciaal fonds (zoals het Amsterdams Fonds voor de Kunst);
3. subsidies die zijn verstrekt door (andere) organisaties met publiekrechtelijke rechtspersoonlijkheid (zoals de Taalunie);
4. subsidies die zijn verstrekt door de Europese Unie, buitenlandse overheden of buitenlandse publieke fondsen en art councils.

Subsidie van een publiek-privaat fonds wordt verantwoord als subsidie van een publiek fonds. N.B. Loonkostensubsidies saldeert u met de loonkosten.

Bijdragen uit private middelen is onderverdeeld naar herkomst van de middelen. De volgende private partijen worden onderscheiden: particulieren, bedrijven, private fondsen en goededoelenloterijen.

Onder bijdragen van private partijen waarvan particulieren verantwoordt u alle contributies, schenkingen, donaties of legaten en bijdragen van vriendenverenigingen van particulieren. Deze bijdragen hoeft u verder niet te specificeren.

Onder bijdragen van private partijen waarvan bedrijven verantwoordt u alle contributies, schenkingen, donaties of legaten en bijdragen van

vriendenverenigingen van bedrijven. Deze bijdragen hoeft u verder niet te specificeren.

Onder bijdragen van private partijen, waarvan private fondsen verantwoordt u alle bijdragen van private fondsen. U wordt gevraagd de bijdragen van ieder privaat fonds apart te specificeren in de toelichting. Voorbeelden van private fondsen zijn: VandenEnde Foundation, VSB fonds, SNS Reaalfonds, Prins Bernhard Cultuurfonds, Turing Foundation, Ammodofonds.

Onder bijdragen van private partijen waaronder goede doelenloterijen verantwoordt u alle bijdragen van goededoelenloterijen zoals de Bankgiroloterij. Deze hoeft u verder niet te specificeren.

5.2.4 Lasten

Onder de lasten maakt u onderscheid naar beheerslasten en activiteitenlasten.

- *Beheerslasten*

Tot de 'beheerslasten' worden gerekend alle personele en materiële lasten die samenhangen met het beheer van uw organisatie (overheadlasten). U specificeert de 'beheerslasten personeel' bijvoorbeeld naar directie, secretariaat, personeelszaken, financiële zaken en algemene zaken. Alle personeelskosten die verbonden zijn aan subsidieverlening en advisering over subsidieaanvragen vallen onder de beheerslasten.

De 'beheerslasten materieel' kunnen worden onderverdeeld in huisvestingslasten, kantoorlasten, algemene publiciteitslasten en afschrijvingslasten.

- *Activiteitenlasten*

Tot de 'activiteitenlasten' worden gerekend alle personele en materiële lasten die samenhangen met andere activiteiten dan die direct samenhangen met subsidieverlening en advisering over subsidieaanvragen. U specificeert de 'activiteitenlasten' bijvoorbeeld naar tentoonstellingen, symposia en internationale promotie. Daarnaast kunt u de kosten voor de uitvoering van programma's waarvoor u projectsubsidies ontvangt, boeken onder activiteitenlasten. Alle subsidies die zonder voorbehoud zijn verleend, worden verantwoord onder 'activiteitenlasten' ten laste van het boekjaar waarin u de subsidie heeft verleend, ongeacht het jaar waarin de subsidie wordt betaald. Hierbij is bepalend of de subsidieontvangende partij recht kan doen gelden op een bepaald bedrag (juridisch afdwingbare verplichtingen). In de prestatieverantwoording (model III) geeft u vervolgens een overzicht van de nog vast te stellen en vastgestelde subsidies (zie ook RJ 640.418).

Aandachtspunt:

- Bij het beoordelen van uw prestaties worden de beheerslasten en de overige activiteitenlasten getotaliseerd (Uitvoeringskosten in model III) en afgezet tegen de aan instellingen verleende subsidies.

5.2.5 Saldo bijzondere baten en lasten

Hier verantwoordt u baten en lasten uit gewone bedrijfsuitoefening, maar die door hun aard, omvang of incidentele karakter apart moeten worden gepresenteerd en toegelicht (bijvoorbeeld boekwinst of -verlies bij afstoting van materiële vaste activa, vrijval van voorziening, lasten uit reorganisatie). Volg daarbij de actuele Richtlijnen van de Raad voor de Jaarverslaggeving (RJ 270).